

**Лялюк О.Ю.,
НУ "Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого",
к.ю.н., доцент кафедри державного будівництва**

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Система місцевого самоврядування на сучасному етапі потребує кардинальних перетворень. Це зумовлено активізації процесів децентралізації та розподілення повноважень в системі управління на місцях. За досвідом більшості зарубіжних країн так перетворення в Україні необхідно розпочинати з адміністративно-територіального перетворення, яке надасть умови для діяльності органів місцевого самоврядування.

Реформування місцевого самоврядування в будь-якій зарубіжній країні проводилось відповідно до розроблених та прийнятих нормативно-правових актів. Які враховували всі рекомендації, вироблені спеціальними комісіями, які займалися питаннями реформування місцевого самоврядування. Тобто фактично в цих документах було поєднано і політичне прагнення

соціально-економічні потреби щодо реформування місцевого самоврядування. В Україні передумовами реформування також має стати оновлена правова основа, яка буде орієнтиром таких змін, Основними документами щодо реформування мають стати Закони Про адміністративно-територіальний устрій", "Про місцеве самоврядування в Україні", "Про фінансове забезпечення реформи місцевого самоврядування" тощо.

Важливою проблемою реформування є недостатнє фінансування цих процесів. Традиційно, реформування місцевого самоврядування проводилося двома шляхами - державою або місцевими органами самостійно. Під час реформування місцевого самоврядування державою в державному бюджеті передбачалася сукупність коштів для здійснення цих реформ. Фінансове забезпечення проведення реформ є досить різним і залежить від рівня реформ. Так, у Польщі реформування місцевого самоврядування носило не лише організаційний, а й територіальний характер, що передбачало реформування адміністративно-територіального устрою. Тому в цілому за загальними підрахунками реформа місцевого самоврядування у Польщі потребувала витрат у розмірі понад 12 млрд. дол. Для порівняння державний бюджет України на 2012 рік становить близько 45 млрд. дол.

У разі реформування місцевого самоврядування органами місцевого управління, як правило глобальних перетворень не відбувалося. Такі реформи стосувалися, насамперед, організаційної структури органів місцевого самоврядування і не виходили за межі компетенції цих органів. Крім того, певні реформи вищевказаного порядку стосувалися фінансової основи та були пов'язані із збільшенням повноважень органів місцевого самоврядування у сфері реалізації місцевої фінансової політики. З нашого погляду, цей вид реформування є факультативним щодо реформування місцевого самоврядування за участю держави та впливає лише на рівень організації місцевого самоврядування конкретної території, тобто має локалізований характер.

Досить складним блоком проблем є питання територіальної та соціальної основи під час реформування місцевого самоврядування. Так, будь-яке укрупнення адміністративно-територіальних одиниць стосується питань життєдіяльності пересічних громадян. Зокрема, приєднання окремих територій однієї територіальної одиниці до іншої потребує фактичного вирішення певних питань. По-перше, це питання щодо найменування та перейменування вулиць, зміни нумерації будинків, встановлення та зміни транспортних маршрутів, переселення населення за об'єктами освіти та охорони здоров'я По-

друге, це проблеми, пов'язані з перереєстрацією місця проживання людей, переоформлення державних актів на землю переоформлення договорів оренди земельних ділянок переоформлення транспортних засобів, переоформлення пенсій тощо.

Окремих заходів під час реформування місцевого самоврядування в Україні потребує вирішення ряду концептуальних питань. З нашого погляду такими питаннями є: 1) обґрунтування та закріплення кількості рівнів територіальної організації влади, 2) обґрунтування та закріплення критеріїв формування меж територій міст, 3) закріплення обґрунтованої кількості регіонів в Україні з урахуванням можливостей одержувати мешканцями послуги від органів регіонального управління, 4) вирішення питань щодо повноважності органів місцевого самоврядування та органів держави на місцях, вказавши однаковий для всіх випадків механізм розподілу повноважень, 5) закріплення фінансових джерел проведення реформування.

Середня тривалість процесів реформування місцевого самоврядування в зарубіжних країнах становить 8-10 років, що дає можливість населенню адаптуватися до відповідних змін в системі управління немісцевому рівні та усунути певні недоліки, якими супроводжується реформація.

Таким чином, реформування місцевого самоврядування в Україні потребує визначення концептуальних засад для такої перебудови, запровадження різних форм їх обговорення та втілення. Реформа місцевого самоврядування стане основним засобом не лише удосконалення організаційної та фінансової основ місцевого самоврядування, а й підвищення ефективності надання муніципальних послуг населенню наряду з відповідальністю муніципальних інституцій за виконання їх повноважень.